

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання»

1. Мета

Проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – законопроект) розроблено з метою створення правових та організаційних механізмів встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання на виконання Державної антикорупційної програми на 2023 – 2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220 (зі змінами) (далі – Програма).

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

В Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки, затвердженій Законом України від 20.06.2022 № 2322-ІХ, зокрема, зазначається:

«3.2.6. Проблема. Значна частина надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання надає державну допомогу, яка є незаконною та визнана Антимонопольним комітетом України недопустимою для конкуренції, що спричиняє негативний вплив на конкуренцію та може бути наслідком реалізації попередніх корупційних домовленостей.

Очікувані стратегічні результати:

1) на законодавчому рівні встановлено юридичну відповідальність уповноважених осіб – надавачів державної допомоги за недотримання вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо надання незаконної та недопустимої державної допомоги.».

У заходах із виконання Програми зазначається, що значна частина надавачів державної допомоги суб'єктам господарювання надає державну допомогу, яка є незаконною та визнана Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) недопустимою для конкуренції, що спричиняє негативний вплив на конкуренцію та може бути наслідком реалізації попередніх корупційних домовленостей (проблема 2.2.6 Програми).

Пунктом 2.2.6.1.1 заходів із виконання Програми передбачено, зокрема, розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проєкту закону щодо внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон), який визначає види відповідальності керівників та інших посадових осіб надавачів державної допомоги за порушення вимог

зазначеного Закону, у тому числі вимог щодо обов'язку повідомлення уповноваженому органу про надання нової державної допомоги та за надання державної допомоги, недопустимої для конкуренції.

На виконання Програми Комітетом розроблений та поданий Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо подання інформації про державну допомогу суб'єктам господарювання та відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання» (реєстр. № 12181 від 05.11.2024) (далі – проєкт Закону № 12181).

У зв'язку з відставкою Уряду проєкт Закону № 12181 був відкликаний 17.07.2025 відповідно до статті 105 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 № 1861-VI (зі змінами).

Крім того, Комітетом розроблений та поданий Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відновлення дії його окремих норм, особливостей їх застосування під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання» (реєстр. № 14345 від 30.12.2025), в якому передбачається ряд положень, що містилися в проєкті Закону № 12181, зокрема, щодо відповідних змін до статей 8, 16 Закону, що спричинило необхідність доопрацювання законопроєкту.

Постановою Кабінету Міністрів України від 31.12.2025 № 1786 «Про продовження строку виконання Державної антикорупційної програми на 2023—2025 роки» продовжено строк виконання Програми до дня набрання чинності Державною антикорупційною програмою на наступний період.

3. Основні положення проєкту акта

Законопроєктом пропонується внести зміни до Закону, визначивши відповідальність керівників, інших посадових осіб надавачів державної допомоги, дні вчинення та дні виявлення відповідних правопорушень.

Також передбачені зміни, зокрема, до статті 8 Закону щодо повноважень Уповноваженого органу для забезпечення визначення порядку оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення.

Крім того, відповідно до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону (згідно із Законом України від 15.03.2022 № 2134-IX, у редакції Закону України від 01.04.2022 № 2175-IX, враховуючи Закон України від 21.08.2025 № 4585-IX), зокрема, під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються; надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку: повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, якщо така державна допомога

надається під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування; подання інформації про чинну державну допомогу, надану під час дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування.

Отже, законопроектом пропонуються зміни до розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону, а саме передбачити, що керівники, інші посадові особи не несуть відповідальності за порушення законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання, передбаченого статтею 19 цього Закону, у разі незастосування норм статей 6, 7, 9 – 16 цього Закону.

4. Правові аспекти

Правовими підставами розроблення законопроекту та іншими нормативно-правовими актами, що діють у відповідній сфері суспільних відносин, є:

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію);

Конституція України;

Кодекс України про адміністративні правопорушення;

Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки»;

Закон України «Про Антимонопольний комітет України»;

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220 (зі змінами).

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків із державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Консультації з громадськістю щодо законопроекту будуть проведені відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Законопроект не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тобто не потребує надсилання на розгляд Науковому комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

Законопроект містить положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, зазначених у статтях 262–267 Угоди про асоціацію.

Водночас законопроект не містить положень, що:

стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією;

створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертиза законопроекту проведення не потребує.

8. Прогноз результатів

Прийняття законопроекту дасть змогу на законодавчому рівні встановити відповідальність керівників, інших посадових осіб надавачів державної допомоги за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання, сприятиме злагодженості та системності антикорупційної діяльності органів влади.

Реалізація законопроекту не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація законопроекту матиме позитивний вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання забезпечить проведення належного моніторингу державної допомоги суб'єктам

		господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції відповідно до положень Угоди та acquis ЄС, а також сприятиме підвищенню рівня дотримання відповідних вимог законодавства надавачами державної допомоги
Громадяни	Позитивний	Стимулювання дотримання вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання сприятиме забезпеченню захисту та розвитку конкуренції на відповідних ринках, підвищенню прозорості та ефективності управління ресурсами держави та місцевими ресурсами
Суб'єкти господарювання (потенційні отримувачі державної допомоги)	Позитивний	Встановлення відповідальності за порушення вимог законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання забезпечить для отримувачів державної допомоги більш сприятливі умови для їх роботи в контексті функціонування системи державної допомоги суб'єктам господарювання як інструменту захисту та розвитку конкуренції

Голова Антимонопольного
комітету України

Павло КИРИЛЕНКО

_____ 2026 р.